

De perfins van de Portugese koloniën

(R.J. Slim; uit: *Perfinpost* nr. 52, februari 2000)

Inleiding

Als verwoed verzamelaar van de perfins van Portugal en de aanverwante gebiedsdelen was het mij opgevallen dat in de bestaande publicaties steeds weer een relatief groot aantal perfins staat vermeld, dat in een van deze overzeese gebieden zou zijn gebruikt, terwijl in mijn eigen verzameling en in die van anderen steeds weer dezelfde en bovendien een zeer beperkt aantal perfins van deze gebieden voorkomen.

Reden genoeg om op nader onderzoek uit te gaan.

Onderzoek

Voor het onderzoek, welke perfins nu wel en welke nu niet gerekend moeten worden tot de betreffende Portugese gebieden (overzee), staan ons wat betreft de literatuur drie publicaties ter beschikking.

De heer *Jose Rodrigo Dias Ferreira* heeft in 1978 een lijst/catalogus samengesteld met de hem toen bekende perfins van Portugal en koloniën. Deze lijst is gezien het jaar van publicatie nogal volledig in relatie tot datgene wat wij momenteel weten.

De auteur heeft namelijk alle door de posterijen afgegeven vergunningen voor het gebruik van perfins in Portugal uitgeplozen en gepubliceerd.

Daar hij echter niet beschikte over daadwerkelijke afbeeldingen van deze perfins, heeft hij zich beperkt tot een opsomming van bestaande initialen.

Naar mij nu blijkt, staan er in zijn lijst en aantal perfins vermeld die ik nog nooit heb gezien. Sterker nog, waarvan ik betwijfel of ze ooit wel zijn gebruikt omdat ze nog nooit zijn gemeld!

Deze bevinding wordt bevestigd door de constatering dat zowel in de 'worksheets' van de Perfin Club in de USA als in de latere publicatie van de Engelsman *Roy Everett* deze perfins niet staan afgebeeld.

De tweede publicatie die ons ter beschikking staat, zijn de zogenoemde worksheets van de Amerikaanse Perfin Club. Hierin staan de afbeeldingen weergegeven van de hen bekende perfins met de eventueel daarbij behorende gegevens (gebruiker, plaats van gebruik, etcetera).

Deze lijst is samengesteld aan de hand van gegevens die door de leden van de betreffende vereniging en door andere verzamelaars zijn gemeld.

De worksheets blijken in de praktijk niet altijd even betrouwbare informatie te geven omdat deze informatie niet altijd is gecontroleerd en bestaande fouten en onwaarheden opnieuw worden gepubliceerd.

De laatste ter beschikking staande publicatie is die van de heer *Roy Everett*, die in 1988 een nieuwe en bewerkte lijst van dit verzamelgebied heeft uitgegeven.

Bij bestudering blijkt echter dat deze lijst niet zo nieuw is als wel wordt gesuggereerd. De auteur heeft de twee eerder genoemde publicaties samengevoegd en in een nieuw jasje gestoken.

Wel zijn er een aantal aanvullingen gepubliceerd maar na 10 jaar is dat niet uitzonderlijk te noemen.

Omdat ook de heer Everett vele afbeeldingen niet in zijn bezit heeft, heeft hij toestemming gevraagd aan de Perfin Club in de USA om de afbeeldingen van de reeds genoemde worksheets te mogen gebruiken.

Het zal duidelijk zijn dat de reeds eerder gemaakte foutieve veronderstellingen en onjuiste afbeeldingen dan wederom worden herhaald. Ook nu weer slechts een vermelding van een aantal perfins waarvan ik reeds eerder het bestaan betwijfelde.

Het bewijs van mijn stelling, dat de heer Everett vele afbeeldingen van deze worksheets heeft gebruikt, kan ik aantonen aan de hand van afbeeldingen van perfins die in mijn bezit zijn en toentertijd door de heer Enschede zijn gemaakt om te laten opnemen in de bedoelde worksheets.

Geconcludeerd kan worden dat ook deze publicatie kritisch dient te worden bekeken.

Contact met de studiegroep Iberia bracht wat meer licht in de duisternis en leidde uiteindelijk tot de oplossing van het probleem met betrekking tot de perfins van de Portugese koloniën.

Postale achtergronden

Portugal beschouwde haar overzeese gebiedsdelen niet als kolonie maar als provincie, welke een wezenlijk deel uitmaakte van haar grondgebied.

Alle postzegels door het moederland uitgegeven, waren dan ook frankeergeldig in alle gebieden. Ook al waren er in deze gebieden op dat moment zogenoemde 'eigen' zegels verkrijgbaar.

In de jaren 1924 en 1925 was er in Portugal een relatieve schaarste aan frankeerzegels waardoor de oorspronkelijke Portugese frankeerzegels, voorzien van een overdruk voor de Azoren, in Portugal zelf voor frankering geldig waren.

Dit gold ook voor de emissie 1925 (Markies de Pompal), welke zegels voor iedere Portugese provincie zijn eigen kleur en inschrift hadden.

De reden van de frankeergeldigheid van deze zegels in Portugal zelf, is gelegen in het feit dat deze zegels verkocht werden met een toeslag ter financiering van het monument voor deze markies.

De verkoop verliep echter zeer slecht zodat men probeerde de zegels, aanvankelijk alleen bedoeld voor de Portugese gebieden, alsnog te verkopen waarbij deze dan uiteraard wel in Portugal zelf gebruikt mochten worden.

Bij de bestudering van de opgegeven perfin in zegels van de Portugese gebieden is deze wetenschap van essentieel belang en dient de plaats van vestiging van de betreffende firma, in relatie met de emissie waarop de perfin wordt gevonden, als leidraad voor rubricering.

Hierin schuilt nu het grote gevaar, daar men in de worksheets uit de USA alleen heeft gekeken naar de emissie, waarin de perfin voorkwamen, zonder te kijken naar de postale achtergronden. Hierdoor wordt ten onrechte een groot aantal verschillende perfin vermeld van met name de Azoren en Madeira.

Resumerend kan worden gesteld dat er een aantal aspecten zijn waaraan een perfin moet voldoen om gerekend te worden tot een perfin behorend bij een der Portugese gebieden.

Deze aspecten zijn:

1. de perfin komt voor in één van de zogenoemde 'eigen' zegels, speciaal aangemaakt voor het betreffende gebied.

Uitzondering hierop zijn de zegels van Portugal uit 1924/25 met de overdruk 'Acores', welke zegels dus ook volop in Portugal zelf gebruikt werden.

Afbeelding 1

De in afbeelding 1 getoonde perfin hoort toe aan *Banco Esperito Santo e Comercial de Lisboa*, welke firma is gevestigd in Lissabon.

Hoewel deze zegel is overdrukt met 'Acores', hoort deze **niet** thuis bij de perfin van de Azoren.

2. De perfin komt voor in één van de zogenoemde 'eigen' zegels van Madeira, met uitzondering van de emissie "Vasco da Gama" overdrukt met *REPUBLICA*. Deze laatste zegels zijn in Portugal zelf gebruikt.

Afbeelding 2.

De in afbeelding 2 getoonde perfin hoort toe aan *Compania Vinocola Porto* te Porto. De Madeira-zegel is overdrukt met *REPUBLICA* en hoort **niet** thuis bij de perfins van Madeira.

3. De perfin komt voor in een Portugese frankeerzegel en draagt een leesbaar/herkenbaar stempel van een plaats of naam behorend bij één van de bedoelde gebieden.

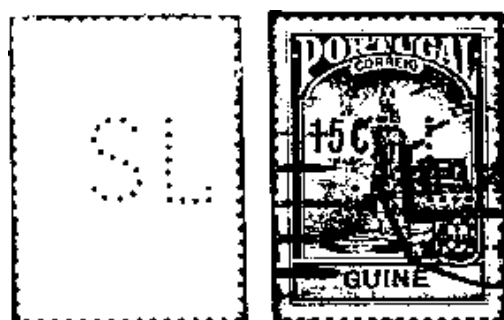

Afbeelding 3

De in afbeelding 3 weergegeven perfin LC op Portugees zegel draagt een gedeeltelijk stempel van Funchal (de hoofdstad van Madeira) en wordt toegeschreven aan *Leacock & Co.Lda.*, gevestigd te Funchal.

Dit is een voorbeeld van een perfin die wel thuishoort bij de perfins van de Portugese gebieden. Alle Portugese zegels waren immers frankeergeldig in de Portugese gebieden.

N.B. Alle mij bekende perfins, voorkomend op de emissie van de Markies de Pompal (1925), zijn afkomstig van firma's, gevestigd in Portugal en hebben dus niets te maken met de gebieden welke op deze zegels staan vermeld.

Afbeelding 4

De perfin SL (zie afb. 4) hoort toe aan *Silva Lares Lda.* te Lissabon en heeft geen enkele connectie met Portugees Guinee.

Overzicht van het aantal gemelde perfins

	<i>Jose Ferreira</i>	<i>Worksheets</i>	<i>Roy Everett</i>	<i>Aanvullende meldingen</i>
Azoren	2	12	12	
Angola	3	4	4	
Lorenzo Marques		3	3	
Madeira	4	9	9	
Funchal		2	2	
Portugees Guinee		1	1	1
St. Thome		3	3	
Kaap Verd. eilanden				1
Totaal	9	34	34	2

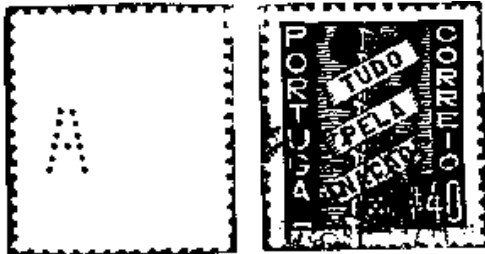
Het is opvallend dat in de lijst van Roy Everett precies dezelfde afbeeldingen staan weergegeven als in de worksheets en dat ook hetzelfde aantal perfins staat vermeld.

Vergelijkend overzicht

Per gebied (Provincie) zullen we de tot nu toe gedane meldingen toetsen aan de eerder vastgestelde aspecten.

Angola

Gemeld zijn: **A** **BA** **HOCAL** en **M.O.**

Afbeelding 5

De gemelde **A**'s zijn identiek aan de **A** van de Azoren en Portugal (zie afbeelding 5). Deze **A** zou staan voor de steenfabriek *Abecassis (Irmaos) Buzagles & Co.* te Lissabon.

Deze steenfabriek is begonnen met perforeren in 1923. De perfin komt op Portugese zegels regelmatig voor. Noch door mij, noch uit meldingen van medeverzamelaars, is er een zegel van Angola getoond met de bewuste perfin. Het is aan te nemen dat er ooit een melding is geweest op een zegel van de emissie van de Markies de Pompal met inschrift 'Angola', waardoor deze perfin naar nu blijkt foutief aan Angola is toegeschreven.

Van de ooit gemelde perfin **HOCAL** (het is niet duidelijk of dit wel de volledige naam betreft, gezien de getoonde afbeelding) is helemaal niets bekend. Het bestaan hiervan is dan ook twijfelachtig en niet geschikt voor opname in een overzicht van perfins van de Portugese gebieden.

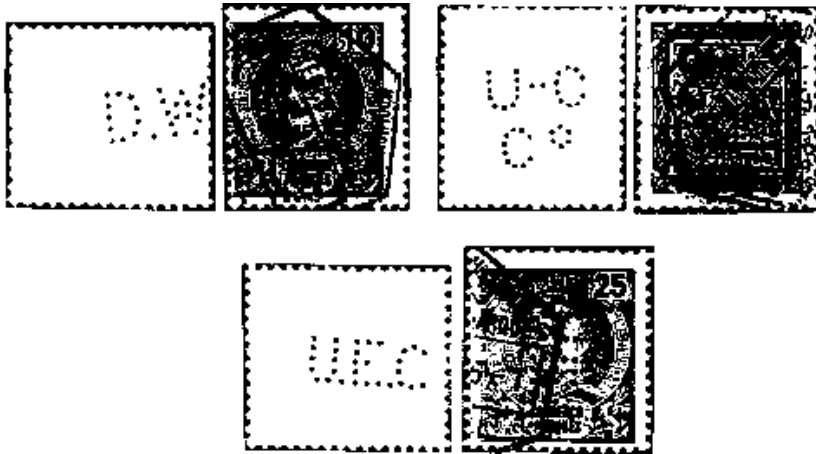

Afbeelding 6

De twee overgebleven meldingen behoren respectievelijk toe aan *Banco de Angola* en *Mobil Oil*, beide gevestigd in Luanda, de hoofdstad van Angola. De twee op afbeelding 6 getoonde perfins horen dus wel thuis in een overzicht van de perfins van Angola.

Lorenzo Marques

Van Lorenzo Marques zijn een drietal perfins gemeld die alle gebruikt zijn in deze kolonie. De gemelde perfins zijn:

Afbeelding 7

De heer Everett veronderstelt dat de perfin **D.W.** zou zijn gebruikt door *David Whitehard*. Deze veronderstelling is een grote gok en nergens op gebaseerd.

De perfin **UC/Co**, eveneens gevonden op de eigen zegels van Lorenzo Marques, is ook gemeld in zegels van Natal, Kaap de Goede Hoop, Oranje Vrijstaat, Transvaal en Zuid-Afrika. Over de juiste naam van de gebruiker bestaat nog wat misverstand.

In de Zuidafrikaanse lijst wordt als gebruiker aangegeven: *Union Castle Comp.*, terwijl Roy Everett als gebruiker noteert: *Union Castle Mail Steamship Comp.Ltd.*

Van de perfin **U.E.C.** is van de gebruiker niets bekend.

Funchal en Madeira

Beide namen dienen eigenlijk tegelijk te worden genoemd.

In Funchal, de hoofdstad van Madeira, gebruikte men naast de Portugese zegels van 1892 tot 1910 eigen zegels.

Na 1910 gebruikte men in Funchal de Portugese frankeerzegels alsmede de zegels van enkele uitgiften van Madeira.

Afbeelding 8

Op de eigen zegels van Funchal is één perfin bekend. Deze perfin (zie afbeelding 8) behoort toe aan de *Blandy Brothers & Companhia* te Funchal. Dit perfin is ook bekend op verschillende Portugese zegels.

De perfins van Madeira vormen een verhaal op zich. Van alle 9 gemelde perfins blijven er na selectie nog 4 over, welke daadwerkelijk afkomstig zijn van firma's gevestigd in Madeira. Deze vier perfins zijn weergegeven in afbeelding 9.

Afbeelding 9

De vier bijbehorende gebruikers zijn respectievelijk:

Blandy Brothers Companhia

Blandy Brothers Companhia

Henriques, Palmares, Cunha Ltd. en

Leacock & Companhia Lda.

Van de overige meldingen zoals BES, CFP, CM/&C, DN, G.A./CHIADA, G&C en S&C is alleen van de laatstgenoemde ooit een vergunning gevonden. Niemand heeft van deze perfins ooit een afbeelding gemeld.

De hieronder afgebeelde perfins geven een indruk van perfins, die men aanvankelijk zou onderbrengen bij de perfins van Madeira, maar in feite zijn gebruikt in Portugal zelf.

Afbeelding 10: De perfins B.N.U. en CFP in zegels van Madeira.
Het betreft echter Portugese perfins. De Madeira-zegels zijn gewoon gebruikt in Portugal.

Portugees Guinee

De twee meldingen **CFP** en **SL** betreffen beide perfins, welke alleen zijn gezien in de zegels van de emissie van de Markies de Pompal.

De gemelde SL wordt in dit artikel getoond op afbeelding 4. De CFP behoort toe aan *Credit Franco Portugais*, gevestigd te Lissabon en Porto. Beide perfins hebben niets met Portugees Guinee te maken en dus zijn er van Portugees Guinee **geen** perfins bekend.

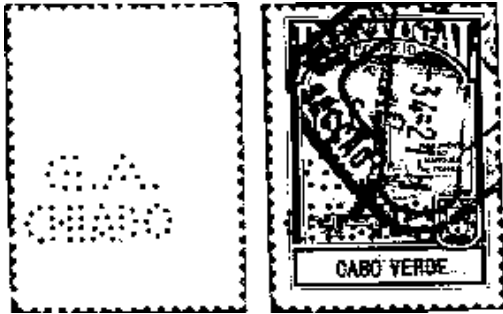
St. Thomas e Principe

Gemeld zijn de perfins **BES**, **BPB** en **CFP**. Het betreft hier perfins van firma's waarvan de vestigingsplaats Lissabon is.

Gezien de bekendheid van deze perfins en de periode waarin deze firma's perforeerden, is het niet uitgesloten dat deze meldingen betrekking hebben op zegels van de emissie van de Markies de Pompal met het inschrift 'St. Thomas e Principe' en dus gewoon in Portugal zelf zijn gebruikt. Vooralsnog is het niet aannemelijk dat er perfins bekend zijn van firma's gevestigd op deze eilandengroep.

Cabo Verde

De enige gemelde perfin betreft de **G.A./CHIADO** (zie afb. 11).

Afbeelding 11

Deze firma *Grandes Armazens do Chiado* is gevestigd te Lissabon. Ook hier betreft het weer een melding op een zegel van de emissie van de Markies de Pompal en gewoon gebruikt in Portugal. Concluderend kan worden gesteld dat er geen perfins bekend zijn van de Kaap Verdische Eilanden. Opmerking: Gezien de grootte van deze eilandengroep is het ook aannemelijk dat er weinig of geen economische activiteiten plaatsvinden. Ditzelfde geldt voor de eilandengroep St. Thomas e Principe.

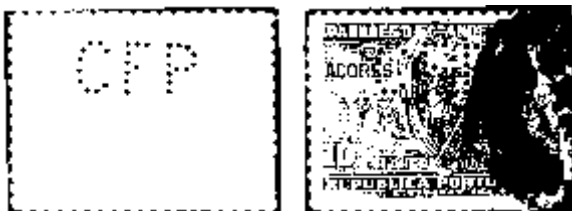
Azoren

Van de Azoren zijn maar liefst 12 meldingen bekend. Het betreft hier allemaal perfins welke afkomstig zijn van grote firma's gevestigd in Lissabon en Porto en die op grote schaal gedurende langere perioden hun zegels perforeerden.

Er is nog geen enkel bewijs dat een van deze gemelde perfins ook daadwerkelijk op de Azoren is gebruikt.

De enige nog openstaande mogelijkheid is, dat de gemelde firma's op de Azoren een filiaal hadden waar nagenoeg hetzelfde of hetzelfde perforaat werd gebruikt. In de grote hoeveelheden materiaal van deze bekende firma's treffen we echter nooit een afstempeling aan die duidt op het gebruik op de Azoren.

Ter illustratie hieronder twee afbeeldingen van perfins welke toebehoren aan Portugal, hoewel men misleid door de overdruk 'ACORES' deze aanvankelijk zou toekennen aan de Azoren.

Afbeelding 12: Portugese perfins in zegels met overdruk 'ACORES'.

Er wordt zelfs melding gemaakt van de perfin **WELSH**, welke zou voorkomen op een zegel van de Azoren gebruikt in 1881.

Als men bedenkt dat in Portugal de eerste vergunning voor perfins in 1883 is afgegeven, wordt men argwanend. Nader onderzoek leert dat het hier een Engels perforaat betreft, aangebracht in een zegel van de Azoren. Ook deze perfin hoort niet thuis in een catalogus van de perfins van de Azoren.

Conclusie

Het aantal perfins gebruikt in de Portugese gebieden (provincies) is duidelijk minder dan wordt verondersteld. Het rubriceren van perfins kan niet geschieden door alleen te kijken naar de zegels waarin deze perfins worden gevonden. Men dient terdege rekening te houden met eventuele politieke en/of postale achtergronden.

Voor wat betreft Portugal en zijn gebieden speelt de emissie uit 1925 van de Markies de Pompal een essentiële rol.

Voor Madeira en de Azoren is daarnaast ook de emissie ter ere van Vasco da Gama een belangrijke leidraad voor het bepalen van het al of niet voorkomen van perfins afkomstig uit deze gebieden.

Literatuur

- Catalogo de Perfuracioes em selos de correio de Portugal van Jose Rodrigo Dias Ferreira;
- Worksheets Perfin Club USA;
- A catalogue of the Perfins of Portugal and Portuguese Overseas Provinces van Roy Everett;
- diverse correspondentie
- Wereldcatalogus Perfin Club USA, sectie Afrika.